

اظهار نظر کارشناسی درباره:

**«لایحه پروتکل بین دولت جمهوری اسلامی ایران و شورای فدرال سوئیس
به منظور اصلاح موافقتنامه (۵) آبان ۱۳۸۱ هجری شمسی (۲۷ اکتبر ۲۰۰۲) میان
دولت جمهوری اسلامی ایران و شورای فدرال سوئیس برای اجتناب از اخذ مالیات
مضاعف در مورد مالیات‌های بر درآمد و سرمایه و پروتکل آن»**

مقدمه

«پروتکل بین دولت جمهوری اسلامی ایران و شورای فدرال سوئیس به منظور اصلاح موافقتنامه (۵) آبان ۱۳۸۱ هجری شمسی (۲۷ اکتبر ۲۰۰۲) میان دولت جمهوری اسلامی ایران و شورای فدرال سوئیس برای اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد و سرمایه و پروتکل آن» بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۹/۱۹ به تصویب هیئت وزیران رسیده است. پروتکل مذکور در تهران در دو نسخه در تاریخ ۱۳ خرداد ۱۳۹۸ هجری شمسی برابر با ۳ ژوئن ۲۰۱۹ میلادی به زبان‌های آلمانی، فارسی و انگلیسی تنظیم شد، تمامی متون از اعتبار یکسان برخوردار هستند. در صورت بروز هرگونه اختلاف در تفسیر، متن انگلیسی حاکم خواهد بود. لازم به تأکید است که یک بار در سال ۱۳۸۱ موافقتنامه مالیاتی بین دو کشور منعقد شده است و این لایحه به منظور اصلاح آن موافقتنامه تنظیم شده است. مبنای قانونی ارائه این لایحه از سوی دولت، ماده (۱۶۸) قانون قانون مالیات‌های مستقیم با اصلاحات و الحاقات بعدی است که به موجب آن، دولت می‌تواند برای جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف و تبادل اطلاعات راجع به درآمد و دارایی مؤدیان با دولت‌های خارجی موافقتنامه‌های مالیاتی منعقد و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی، به مرحله اجرا بگذارد.

ایران تاکنون با تعداد زیادی از کشورها موافقتنامه مالیاتی برای اجتناب از مالیات مضاعف امضا کرده است و به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. بیشتر این موافقتنامه‌های مالیاتی طبق استانداردهای OECD^۱ تنظیم شده است.^۲ شایان ذکر است که با توجه به اهمیت کشورهای همسایه و شرکای استراتژیک اقتصادی-سیاسی، ضروری است این کشورها در اولویت عقد موافقتنامه مالیاتی قرار گیرند، زیرا تبادلات تجاری، صادرات و تعداد افراد مقیم در کشورهای منطقه بیش از کشورهای اروپایی است و گسترش تعامل با این کشورها منافع جمهوری اسلامی را بیش از سایرین تأمین می‌کند.

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۳۹۷

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

معاونت مطالعات بخش
عمومی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۳۰۱۷۷۴۴

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۶/۱۵

۱. سازمان همکاری و توسعه‌های اقتصادی.

2. <https://www.oecd.org/tax/treaties/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-condensed-version-20745419.htm>

اطلاعاتی در خصوص کشور سوئیس

سوئیس کشوری با جمعیت ۸'۳۲۷'۱۲۶ نفر و مساحتی بالغ بر ۴۱'۲۹۰ کیلومتر مربع است. این کشور در اروپای غربی واقع است؛ که از شمال با آلمان، از شرق با اتریش و لیختن اشتاین، از جنوب با ایتالیا و از غرب با فرانسه همسایه است. سوئیس کشوری جمهوری فدرال است و از ۲۶ ایالت تشکیل شده است که «کانتون» خوانده می‌شوند. پایتخت سوئیس شهر برن است و قطب‌های اقتصادی این کشور دو شهر ژنو و زوریخ هستند.

این کشور مقر بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی چون صلیب سرخ و سازمان تجارت جهانی است. یکی از دو دفتر اروپایی سازمان ملل نیز در این کشور و در شهر ژنو قرار دارد. البته ژست بی‌طرفی سوئیس موجب شده تا جمهوری اسلامی نتواند به پول‌های ایران که از زمان رژیم سابق در بانک‌های سوئیس نگهداری می‌شده، دسترسی داشته باشد. سوئیس عضو اتحادیه اروپا نیست، ولی عضو انجمن تجارت آزاد اروپاست.

این کشور نسبتاً کوچک دارای تولید ناخالص داخلی (GDP) ۷۰۴ میلیارد دلار است. درآمد سرانه در این کشور حدود ۸۲۹۵۰ دلار است که درآمد سرانه نسبتاً بالایی است. سوئیس با شاخص توسعه انسانی ۰/۹۵۵ رتبه دومین کشور در جهان را در شاخص توسعه انسانی دارد. خدمات مالی نقش بسیار زیادی در اقتصاد سوئیس دارند؛ به طوری که بانک‌ها و بیمه‌های این کشور شهرت جهانی دارند و به اغلب کشورهای جهان خدمات مالی ارائه می‌دهند. صنعت توریسم نیز در این کشور پررونق است؛ ۴۵ درصد صادرات این کشور مربوط به ماشین‌آلات است.^۱

وضعیت تراز بازرگانی و روابط اقتصادی ایران و سوئیس

حجم مبادلات اقتصادی دو کشور در سال‌های ۱۳۹۵ تا ۶ ماه نخست سال ۱۳۹۹ به شرح جدول زیر بوده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود کشور ایران واردکننده عمده از سوئیس است و صادرات بسیار ناچیزی به این کشور دارد. دلیل عمده کاهش حجم مبادلات اقتصادی دو کشور طی سال‌های اخیر ناشی از اعمال تحریم‌های نفتی و بانکی بوده است.

جدول وضعیت تراز تجاری و حجم مبادلات میان ایران و سوئیس (میلیون دلار)

۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	
۳.۹	۳.۴	۵.۸	۱۲	۱۶	صادرات ایران
۵۴۸	۱۰۹۸	۲۰۴۶	۲۱۵۹	۱۱۳۷	واردات ایران
-۵۴۴.۱	-۱۰۹۴.۶	-۲۰۴۰.۲	-۲۱۴۷	-۱۱۲۱	تراز تجاری

مأخذ: سایت سازمان توسعه تجارت www.tpo.ir

مهم‌ترین اقلام صادراتی ایران به سوئیس: فرش و سایر کفپوش‌ها، میوه‌های سخت پوست (تازه و خشک) و زعفران از مهم‌ترین کالاهای صادراتی ایران به سوئیس هستند.

مهم‌ترین اقلام وارداتی ایران از سوئیس: لوبیای سویا، ذرت دامی، کنجاله سویا، روغن خام سویا، گندم دامی، روغن دانه آفتابگردان، قند و شکر تصفیه شده، مواد دارویی، آنتی‌سرمک‌ها و جو.

1. <https://data.oecd.org/switzerland.htm>

موضوع لایحه

لایحه پروتکل اصلاحی مذکور که به منظور اصلاح موافقتنامه (۵) آبان ۱۳۸۱ هجری شمسی (۲۷ اکتبر ۲۰۰۲) میان دولت جمهوری اسلامی ایران و شورای فدرال سوئیس برای اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد و سرمایه منعقد شده، مشتمل بر ۸ ماده است.

اهداف لایحه

۱. گسترش همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و شورای فدرال سوئیس؛
۲. لزوم اتخاذ تدابیر قانونی برای اجتناب از اخذ مالیات مضاعف از اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در هر یک از دو کشور؛
۳. ایجاد تسهیلات و تمهیدات لازم به منظور تضمین تداوم فعالیت‌های اقتصادی؛
۴. توسعه و ارتقای سطح مناسبات بین دو دولت.

بررسی مفاد لایحه

همان‌طور که از نام لایحه تقدیم شده به مجلس شورای اسلامی برمی‌آید این پروتکل در راستای اصلاح موافقتنامه‌ای که حدود ۱۸ سال گذشته بین دو دولت جمهوری اسلامی ایران و سوئیس منعقد شده بود به تصویب رسیده است. این موافقتنامه دارای یک پروتکل نیز بوده است که همزمان به تصویب رسیده بود. از این‌رو، بررسی این سند باید در پرتو موافقتنامه سال ۱۳۸۱ و پروتکل منضم به آن به عمل آید. با این حال، در موافقتنامه و پروتکل تصویب شده، در خصوص اصلاح آن نکته‌ای به میان نیامده بود. به تعبیر دیگر، دو طرف با توافقی جدید و بدون داشتن سازکاری از پیش تعیین شده به اصلاح توافق قبلی مبادرت نموده‌اند. اصلاحات به شرح ذیل است:

ماده (۱)، مربوط به مقدمه موافقتنامه است که متن آن جایگزین متن قبلی شده است.

ماده (۲)، مربوط به تغییر نام مقام صلاحیت‌دار در سوئیس است که از «مدیر اداره مالیات فدرال» به «رئیس اداره مالیات فدرال»

است.

ماده (۳)، دارای سه بند است:

۱. افزودن یک بند به ماده (۷)، در خصوص درآمدهای تجاری؛ «یک دولت متعاقد، پس از پنج سال از پایان سال عملکرد مالیاتی که در آن درآمد به مقر دائم قابل انتساب است، تعدیلی در درآمدهای قابل انتساب به مقر دائم مؤسسه یکی از دولت‌های متعاقد به عمل نخواهد آورد. مقررات این بند در مورد تقلب، تقصیر سنگین یا قصور عمدی جاری نخواهد بود».

۲. افزودن یک بند به ماده (۹) در خصوص مؤسسات شریک «یک دولت متعاقد، درآمدهای قابل انتساب به مؤسسه را که به دلیل شرایط مندرج در بند «۱» برای آن مؤسسه حاصل نشده است، پس از ۵ سال از پایان سال عملکرد مالیاتی که در آن درآمد به مؤسسه تخصیص یافته است، جزء درآمدهای آن مؤسسه لحاظ نکرده و مشمول مالیات نخواهد نمود. مقررات این بند در مورد تقلب، تقصیر سنگین یا قصور عمدی جاری نخواهد بود».

۳. افزودن عبارتی به بند «۲» ماده (۲۵) در خصوص آیین‌نامه توافق دوجانبه و اجرای توافق علی‌رغم محدودیت زمانی قوانین داخلی دو کشور است. به این معنا که در خصوص اعتراض به مالیات و رسیدگی مجدد به پرونده‌های مالیاتی در دو کشور، مهلت زمانی قوانین داخلی برای این کار لحاظ نشود و رسیدگی انجام شود اما حداکثر تا ۱۰ سال؛ پس از ۱۰ سال دیگر کشورها موظف به رسیدگی

به پرونده آن شخص حقیقی یا حقوقی نخواهند بود.

ماده (۴)، پروتکل که ماده (۲۶) جدید را جایگزین ماده (۲۶) قبلی می‌کند از جهت کمیت و کیفیت تبادل اطلاعات دقیق‌تر از ماده قبلی معین می‌کند. البته توجه به اصول قانون اساسی در امر تبادل اطلاعات ضروری است.

ماده (۵)، تغییر شماره برخی مواد است.

ماده (۶)، متنی را به‌عنوان ماده (۲۸) درخصوص برخورداری از مزایا می‌افزاید.

ماده (۷)، یک بند را به پروتکل اضافه می‌کند که درخصوص تأکید بر شیوه‌ها و محدودیت‌های تبادل اطلاعات است.

ماده (۸)، درخصوص برخی نکات اجرایی درخصوص تقویم دو کشور، زبان موافقتنامه و روابط دیپلماتیک است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

ضرورت و نیاز به ارتقا و توجه به مناسبات سیاسی و اقتصادی بین کشورها ایجاب می‌کند تا به اشکال مختلف از جمله امضای توافقنامه دوطرفه، زمینه گسترش راهکارهای دوجانبه فراهم شود. از همین‌رو جمهوری اسلامی ایران نیز درصدد است تا با امضای این موافقتنامه‌ها روابط سیاسی و اقتصادی خود را با کشورهای مختلف تحکیم بخشد. ضروری است دولت جمهوری اسلامی ایران، توافق مالیاتی با کشورهای منطقه و شرکای راهبردی را در اولویت قرار دهد، زیرا منافع طرفینی بیشتری نسبت به توافق با کشورهای اروپایی دارد. بدیهی است اجرای این موافقتنامه در صورتی که از نظر دولت جمهوری اسلامی ایران طبق مصالح اقتصادی کشور باشد، می‌تواند آثار اقتصادی و سیاسی مطلوبی برای کشور به‌همراه داشته باشد که از جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. تشویق و تسهیل روابط اقتصادی و بازرگانی،

۲. تحکیم بخشیدن به حسن روابط سیاسی،

۳. توسعه و ارتقای سطح مناسبات بین دولت‌ها،

۴. اشتغال‌زایی،

۵. جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف،

۶. پیشگیری از تعارض قوانین مالیاتی و کاهش دعاوی فرار مالیاتی.